

Výskum pre výbor CULT – Prístup Európskej únie k viacjazyčnosti vo svojej vlastnej komunikačnej politike

V tejto štúdii sa hodnotí prístup EÚ k viacjazyčnosti vo svojej komunikačnej politike. Používa sa prístup zmiešaných metód vrátane preskúmania literatúry, právnej a politickej analýzy, kvantitatívnej analýzy webových stránok EÚ, rozhovorov s odborníkmi z EÚ a analýzy údajov z prieskumov.

Kľúčové zistenia

Inštitúcie, orgány a agentúry EÚ formálne plnia povinnosti EÚ v oblasti viacjazyčnosti. Uľahčuje to flexibilita regulačných povinností a neexistencia komplexného rámca, ktorým by sa zabezpečili spoločné normy vhodné pre digitálnu éru, najmä pokiaľ ide o webové stránky EÚ.

Nariadenie č. 1 je právnym základom povinností EÚ v oblasti viacjazyčnosti. Stanovujú sa v ňom pravidlá určujúce jazyky, ktoré majú inštitúcie, orgány a agentúry EÚ

používať, a subjektom EÚ sa poskytuje flexibilita pri rozhodovaní o tom, ktoré jazyky sa majú používať v konkrétnych prípadoch, napr. v pracovných dokumentoch alebo v interných stretnutiach s odborníkmi. Viacjazyčná digitálna komunikácia sa doteraz nerieši v nariadení č. 1 ani v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie (SDEÚ). V dôsledku toho sa veľa obsahu uverejneného na internete neprekladá, pretože sa považuje za vedľajší produkt internej komunikácie. To znamená, že zverejnené dokumenty, ktoré môžu mať vplyv na občanov, podniky a členské štáty, nemusia byť vždy dostupné v ich jazyku.

Tento dokument je zhrnutím štúdie s názvom „Prístup Európskej únie k viacjazyčnosti v jej vlastnej komunikačnej politike“. Kompletnú štúdiu, ktorá je k dispozícii v angličtine, si môžete stiahnuť na adrese: <https://bit.ly/3TpqJ8e>

Tematická sekcia pre štrukturálne politiky a politiky súdržnosti

Generálne riaditeľstvo pre vnútorné politiky

Autori: Vedúci projektu: Dr. Carlos MENDEZ (výskumné centrum pre európske politiky (EPRC) Delft a Glasgow, Univerzita v Strathclyde)

Projektový tím: Dr. Michele GAZZOLA, Prof. Laure CLEMENT-WILZ, Dr. Vasiliki TRIGA, Dr. Fernando MENDEZ, Dr. Costas DJOUVAS, Antonis CHARAMBOULOS, Prof. John BACHTLER
PE 699.648 – september 2022

Táto štúdia na základe právneho odôvodnenia tvrdí, že **povinnosť viacjazyčnosti by sa mala vzťahovať na konkrétne typy obsahu webových stránok**. Na tento účel sa navrhuje typológia viacjazyčných potrieb s cieľom objasniť typy obsahu, ktorý by sa mal uprednostniť pri preklade. Toto je založené na kategorizácii: a) *základné dokumenty*, ktoré sú zo zákona povinné byť dostupné alebo predložené vo všetkých jazykoch EÚ; b) *primárne dokumenty*, ktoré by mali byť dostupné vo všetkých úradných jazykoch EÚ z dôvodu ich podstatného obsahu a potenciálneho vplyvu na práva a povinnosti občanov, podnikov a verejných orgánov, napr. usmernenia o štátnej pomoci, programy financovania EÚ alebo výzvy na predkladanie ponúk; a c) *sekundárne dokumenty*, ktoré sú prioritou nižšieho poradia pre viacjazyčné potreby a prístupnosť a kde by sa mohol použiť strojový preklad, ak nie sú k dispozícii zdroje na ľudský preklad.

Štúdia odhaľuje významné rozdiely v dostupnosti viacjazyčného obsahu, ktorý by mal byť dostupný vo všetkých úradných jazykoch. Je to výsledok hodnotenia viacjazyčného skóre na základe uplatňovania typológie viacjazyčných potrieb na webové stránky inštitúcií EÚ. Webové stránky Európskej komisie a Európskej centrálnej banky nefungujú dobre pri uverejňovaní sekcií s „väčšinou základným“ a „väčšinou primárnym“ obsahom, ktorý by mal byť dostupný vo všetkých jazykoch EÚ. Naproti tomu výkonnosť webových stránok Európskej rady/Rada Európskej únie, Súdneho dvora Európskej únie a Európskeho dvora audítorov je veľmi dobrá. Aj Európsky parlament má relatívne vysoké skóre.

Ďalším dôležitým záverom je, že **jazykové režimy inštitúcií, orgánov a agentúr EÚ nie sú dostatočne transparentné a formalizované**. Režimy niekedy nie sú špecifikované alebo sú často nejasné. Podobne väčšina inštitúcií a orgánov EÚ uverejnila jazykovú politiku webových stránok, ale väčšina agentúr tak neurobila. Je to v rozpore s odporúčaniami európskeho ombudsmana, v ktorých sa požaduje, aby sa politika používania úradných jazykov EÚ jasne vymedzila a uverejnila.

EÚ systematicky nemonitoruje a neprehodnocuje širokú škálu jazykových režimov, postupov a jazykových politík webových stránok. To má negatívny vplyv na transparentnosť a zodpovednosť a bráni formalizovanejšiemu prístupu k viacjazyčnej komunikácii so spoločnými normami.

Z rôznorodosti poskytovania viacjazyčného obsahu na webových stránkach EÚ a v rámci nich vyplýva, že tento komunikačný kanál nie vždy vyhovuje potrebám všetkých cieľových skupín. Z analýzy 13 webových sídel EÚ s najjazyčnejším obsahom vyplynulo, že niektoré z nich dosiahli dobré výsledky z hľadiska multilingo indexu, ktorý zohľadňuje rôzne časti obsahu webovej stránky, zatiaľ čo iné boli slabšie. Najvyššie viacjazyčné hodnotenia sa týkali šiestich lokalít so skóre výrazne nad priemerom 13 webových stránok (Súdny dvor Európskej únie, Rada Európskej únie/Európska rada (spoločná webová stránka), Európsky dvor audítorov, Európsky parlament, Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a európsky ombudsman). Druhý zoskupenie webových stránok má strednú výkonnosť a zahŕňa Európsku komisiu (najbližšie k priemeru webových stránok EÚ) a Európsku chemickú agentúru a Európsky výbor regiónov (obe s nižším hodnotením). Posledný klaster zahŕňa štyri webové stránky, ktoré fungujú zle a majú nízku dostupnosť viacjazyčného obsahu (Európska centrálna banka, Európsky hospodársky a sociálny výbor, Európsky úrad pre bezpečnosť potravín, Agentúra Európskej únie pre základné práva). Okrem toho väčšina webových stránok agentúr EÚ (ktoré boli kvalitatívne posúdené okrem uvedeného) neuverejňuje obsah vo všetkých úradných jazykoch a v angličtine je účinne jednojazyčná.

Alternatívny viacjazyčný index, ktorý sa zameriava len na celkový objem webových stránok bez zohľadnenia rozdielov medzi jednotlivými kategóriami obsahu, zvyšuje výkonnosť dvoch webových stránok okrajovo (Európsky parlament a Agentúra Európskej

únie pre základné práva), ale v niektorých prípadoch veľmi dramaticky znižuje výkonnosť väčšiny webových stránok, ako je napríklad európsky ombudsman.

Ak sa používa len angličtina, dostupnosť obsahu uverejneného v EÚ je nízka. Z analýzy prieskumu Eurostatu o vzdelávaní dospelých (2016) vyplýva, že približne jedna tretina obyvateľov EÚ vo veku 25 – 64 rokov hovorí len svojím rodným jazykom. V EÚ neexistuje žiadny spoločný jazyk, ktorým sa hovorí na veľmi dobrej úrovni (t. j. ako rodený hovorca alebo ako cudzí jazyk na zdatnej úrovni) väčšinou obyvateľstva. Približne 20 % dospelých obyvateľov EÚ je schopných komunikovať na veľmi dobrej úrovni v nemčine, za nimi nasleduje francúzština (približne 16 %), taliančina (14 %) a angličtina (13 %). Ak sa dokument uverejní len v angličtine, môže mu rozumieť 13 – 45 % dospeléj populácie EÚ (rozsah závisí od ukazovateľa použitého na meranie jazykovej spôsobilosti). Tento podiel sa zvyšuje na 43 – 65 % v trojjazyčnej komunikačnej politike (s použitím angličtiny, francúzštiny a nemčiny). Plne viacjazyčná komunikačná politika zabezpečuje prístup k obsahu pre 97 – 99 % dospelých obyvateľov EÚ.

Nedostatočná pozornosť venovaná významu viacjazyčnosti v komunikačnej politike môže potenciálne podnieť vnímanie, že EÚ je vzdialená a odpojená od občanov vzhľadom na súčasné rozdelenie jazykových zručností medzi obyvateľstvom. Jazykové režimy EÚ sú výsledkom vyrovnávacieho opatrenia medzi rôznymi záujmami vrátane významných obmedzení zdrojov. Predstavuje to politickú a operačnú výzvu pre inštitúcie EÚ. Hoci viacjazyčný režim nie je oslobodený z hľadiska zdrojov, je najúčinnnejšou a najdostupnejšou komunikačnou politikou vzhľadom na súčasné rozdelenie jazykových zručností obyvateľov EÚ.

Odporúčania

Na základe zistení tejto štúdie sa navrhujú tieto odporúčania.

- **Odporúčanie 1: Vytvoriť spoločný a transparentný rámec a normy pre viacjazyčnú komunikáciu, a to aj v digitálnej oblasti.** Ak neexistuje politická vôľa po reforme nariadenia č. 1, Európsky parlament by mohol podporiť vytvorenie formálneho spoločného rámca a noriem prostredníctvom medziinštitucionálnej dohody. Komunikácia EÚ prostredníctvom internetu by mala podliehať povinnostiam viacjazyčnosti nielen pokiaľ ide o obsah vymedzený v tejto štúdii ako „základný“, ale aj pre „primárny“ obsah.
- **Odporúčanie 2: Inštitucionalizovať pravidelné monitorovanie dodržiavania právnych predpisov, administratívnej transparentnosti a využívania zdrojov s cieľom zabezpečiť viacjazyčnú komunikáciu prostredníctvom pravidelnej správy.**
- **Odporúčanie 3: Zriadiť úradníka pre viacjazyčnosť s cieľom preskúmať postupy, jazykové režimy a jazykové politiky webových stránok.** Úradník by mal byť zodpovedný za pravidelnú monitorovaciu správu a mal by sa zodpovedať Európskemu parlamentu.
- **Odporúčanie 4: Podporovať používanie úradných jazykov v digitálnej komunikácii s cieľom zlepšiť prístupnosť a blízkosť k občanom.**
- **Odporúčanie 5: Zvýšiť rozpočtové prostriedky EÚ na viacjazyčnosť.** Pomôže to bojovať proti škrtom v prekladateľských a tlmočnických službách, ku ktorým došlo v posledných rokoch.

Ďalšie informácie

Toto zhrnutie je k dispozícii v týchto jazykoch: Angličtina, francúzština, nemčina, taliančina a španielčina. Štúdiu, ktorá je k dispozícii v angličtine, a súhrny si môžete stiahnuť na adrese:

<https://bit.ly/3TpqJ8e>

Viac informácií o výskume tematickej sekcie pre CULT: <https://research4committees.blog/cult/>

Vyhlasenie o odmietnutí zodpovednosti a autorské práva. Názory vyjadrené v tomto dokumente sú výlučnou zodpovednosťou autorov a nemusia nevyhnutne predstavovať oficiálne stanovisko Európskeho parlamentu. Reprodukcia a preklad na nekomerčné účely sú povolené za predpokladu, že je uvedený zdroj a Európsky parlament je vopred informovaný a odoslaný. © Európska únia, 2022.

© Obrázok na strane 1 použitý pod licenciou od spoločnosti Adobe Stock

Správca výskumu: Pierre HERIARD, Balazs MELLAR, Kristiina MILT redakčná asistentka: Anna Dembek

Kontakt: Poldep-cohesion@ep.europa.eu

Tento dokument je k dispozícii na internetovej stránke: www.europarl.europa.eu/supporting-analyses